

inspiratiebundel

mediabewuste informatievaardigheden

In dit pakketje to go vind je visuele en praktische informatie om je inspiratie ook te activeren. We dagen je uit om mediabewust door het leven te gaan. Zo kun jij straks digitale geletterdheid koppelen aan taal, digitaal burgerschap en digitale inclusie. Ook wordt het voor jou gemakkelijker om over deze onderwerpen op een zelfverzekerde manier te communiceren met collega's, bezoekers en de scholen waarmee je samenwerkt.

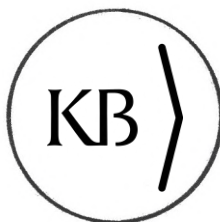
Iedere afbeelding is aanklikbaar en verwijst je door naar meer informatie óf een voorbeeld campagne, product of activiteit rondom deze thema's.

Wil je je deskundigheid opkrikken of je kennis rondom deze thema's vergroten? Klik dan vooral op de voorbeeld podcasts, video's of cursussen.

Veel plezier met de duik in deze informatiestroom!

In opdracht van:
Stichting Lezen

In samenwerking met:
Koninklijke Bibliotheek, Stichting SPN

Wat vind je in deze bundel?

1	Masterplan basisvaardigheden Waarom als bibliotheek aan de slag met mediabewuste informatievaardigheden, taal en dbos?	4
2	Hoe geef je deze sessie? Waar te beginnen, handig tijdschema en handvatten.	5
3	Koppeling met het onderwijs Verplicht curriculum, SLO visiespel en doorlopende leerdoelen PO en VO.	6
4	Digitaal burgerschap & inclusie Hoe online betrokken op het internet en aan de digitale samenleving?	7
5	Digitale geletterdheid Hoe verhouden mediawijsheid en digitale informatievaardigheden zich tot de andere pijlers van digitale geletterdheid en kerndoelen?	8
6	Mediabewuste informatievaardigheden Meer weerbaar omgaan met informatiestromen en online gedrag. Hoe staan we ervoor in Nederland?	11
7	Meestgestelde vragen Inspiratie, duik in de voorbeelden en klik lekker verder.	13
8	Boeken, producten en campagnes Duik in de boeken, bestaande lespakketen, BiebMissies en campagnes rondom dit thema.	14
9	Achtergrondinformatie en deskundigheidsbevordering tips, tricks en verdiepende informatie; om je eigen kennis en vaardigheden op te krikken.	19

1. Masterplan basisvaardigheden

Masterplan basisvaardigheden

Waarom als bibliotheek hiermee aan de slag?

Als openbare toegangspoort tot informatie is de bibliotheek de plek bij uitstek om mensen te begeleiden in hun persoonlijke ontwikkeling binnen een moderne wereld vol informatiestromen. De bibliotheek speelt hierin een sleutelrol: niet alleen als bron van kennis, maar ook als gids in de wereld van media.

Koppeling met taal

Taal is de sleutel tot communicatie, kennis en begrip. Binnen het ontwikkelen van mediabewuste informatievaardigheden vormt taal de basis. Het is de manier waarop informatie wordt gedeeld en begrepen, zowel offline als online. Een sterke taalvaardigheid helpt mensen bewuster en zelfverzekerder omgaan met media.

Koppeling met de Bibliotheek op school (dBos)

Mediabewuste informatievaardigheden zijn een vast onderdeel van de aanpak van dBos. Deze vaardigheden zijn opgenomen in het leesmediaplan, zodat ze niet losstaan maar structureel deel uitmaken van het aanbod. De gegevens uit de monitor bieden inzicht en helpen om strategieën af te stemmen op de behoeften van leerlingen en scholen.

Bouwstenen

De aanpak van de Bibliotheek op school is opgebouwd uit verschillende, samenhangende bouwstenen die samen zorgen voor een stevige basis. Deze bouwstenen vormen het raamwerk voor de samenwerking tussen scholen en bibliotheken en helpen bij het versterken van leesmotivatie, leesvaardigheid en digitale geletterdheid.

De bouwstenen zijn: **Netwerk & Beleid, Leesomgeving & Collectie, Activiteiten, Digitale Diensten, Expertise, Monitor en Leesmediaplan.** Elke bouwsteen heeft een eigen functie, maar ze versterken elkaar in samenhang. Zo zorgt Netwerk & Beleid voor duidelijke afspraken en gezamenlijke doelen, terwijl Leesomgeving & Collectie bijdraagt aan een inspirerende omgeving vol aantrekkelijke boeken en digitale materialen. De bouwsteen Activiteiten geeft vorm aan leesbevordering en mediawijsheid in de praktijk, en Digitale Diensten zorgen ervoor dat leerlingen ook online toegang hebben tot een rijk aanbod. Expertise richt zich op de deskundigheid van leesmediaconsulenten en leerkrachten, Monitor helpt de voortgang zichtbaar te maken en *Leesmediaplan* verbindt alle onderdelen tot één samenhangend geheel. Met deze bouwstenen als fundament biedt de aanpak van de Bibliotheek op school praktische handvatten, bewezen methodes en ruimte voor maatwerk. Zo kunnen bibliotheken en scholen samen werken aan een toekomstgerichte aanpak waarin taal, lezen en mediawijsheid elkaar versterken.

2. Hoe geef je deze sessie?

1. Pak je nieuwsgierigheid en mediabewuste houding erbij!
2. Download de presentatie; de eerste dia bevat instructies.
3. Doorloop de hele presentatie en lees de sprekersnotities die onder elke dia.
4. Deze notities geven een gedetailleerde uitleg over hoe je de informatie kunt overbrengen en welke voorbeeldvragen je tijdens de presentatie kunt stellen.
5. Voeg in de aangegeven dia's voorbeelden toe die relevant zijn voor jouw bibliotheek of regio.
6. Stel veel vragen tijdens de sessie, zodat je als leesmediaconsulent samen met de school een leesmediaplan kunt opstellen.

Vorbereiding van sessie: 60 minuten

Duur van de sessie: 90 minuten

Voorbeeld van een tijdschema:

5 minuten	Binnenkomer
10 minuten	Agenda, doel & uitleg urgentie
15 minuten	Informeren: Uitleg digitaal burgerschap, digitale geletterdheid, digitale inclusie en mediabewuste informatievaardigheden.
10 minuten	Hoe gaat de leesmediaconsulent hiermee aan de slag?
5 minuten	Inspireren: Activiteiten op mediabewuste informatievaardigheden
5 minuten	Inspireren: Campagnes op mediabewuste informatievaardigheden
5 minuten	Inspireren: Producten op mediabewuste informatievaardigheden
15 minuten	Activeren: Opdracht 1 - Koppeling met de school
15 minuten	Activeren: Opdracht 2 - Koppeling met de bieb
5 minuten	Afronden

3. Koppeling met het onderwijs

Koppeling met onderwijs, waarom verplicht?

Taal en bewuste informatievaardigheden zijn basiselementen in ons onderwijs. Door deze vaardigheden te begrijpen en eigen maken, kun je offline en online communiceren en bewuste, kritische keuzes maken in onze informatiesamenleving. Hoewel deze elementen al zijn opgenomen in verschillende onderwijsmethodes, is dit nog niet voldoende. In een wereld die steeds meer door media wordt gedomineerd, is het cruciaal dat digitale geletterdheid een permanente plaats krijgt in het onderwijscurriculum. Zo kunnen kinderen en jongeren nu en in de toekomst actief deelnemen aan de maatschappij.

Verplicht onderdeel in het curriculum

Digitale geletterdheid krijgt een vaste plek in het curriculum. De conceptkerndoelen zijn inmiddels definitief, alle domeinen zijn opnieuw ontwikkeld. [Meer informatie is hier te vinden.](#)

Expertisepunt digitale geletterdheid

Op de website van het [Expertisepunt digitale geletterdheid](#) is alle relevante informatie over beleid en praktijk van digitale geletterdheid makkelijk te vinden en te delen. Ook vind je op de website actuele informatie, tips en inspiratie. Het Expertisepunt verbindt partijen met elkaar die al actief zijn of aan de slag willen met digitale geletterdheid door het organiseren van fysieke en online bijeenkomsten. Een support afdeling beantwoordt vragen van scholen. Het Expertisepunt wordt opgezet en ingericht mét het onderwijsveld en vóór het onderwijsveld.

Visiespel SLO – Misschien een fijn startpunt?

De implementatie van digitale geletterdheid kan niet zonder een goede visie op onderwijs in digitale geletterdheid. Op basis van het curriculaire spinnenweb heeft SLO een spel ontwikkeld waarmee schoolteams, onder begeleiding, samen een visie kunnen ontwikkelen op digitale geletterdheid. Daarmee kunnen ze vervolgens beredeneerde vervolgstappen zetten.

 [SLO – Visievorming – basisvaardigheden 'digitale geletterdheid'](#)

4. Digitaal burgerschap

Betekenis & voorbeelden

Als digitaal burger voel je je ook online betrokken bij de samenleving en lukt het je om op een verstandige, handige en veilige manier hieraan bij te dragen.

Voorbeelden: Wat is lichamelijk, mentaal en sociaal gezond wanneer ik apparaten gebruik? Hoe communiceer ik online en wat zijn hierin gangbare normen? Welke risico's loop ik online en hoe bescherm ik mijzelf en mijn omgeving? Hoe ga ik om met informatie die van mij online staat? En als ik overlijdt, hoe regel ik dan mijn digitale erfenis?

Meer informatie

[!\[\]\(83f22ed94ec5517769dd76d702c6bfd8_img.jpg\) BNetwerk – Programmajin digitaal burgerschap](#)

[!\[\]\(8d0f0e0fe25b320c33272c52aec1fbca_img.jpg\) Mediawijsheid.nl – Wat is digitaal burgerschap?](#)

→ Digitale inclusie

Betekenis & voorbeelden

Digitale inclusie betekent dat iedereen mee kan doen op het internet, ook als je daar soms wat hulp bij nodig hebt. Zo zorgen we er met elkaar voor dat we – nu en in de toekomst – niemand buitensluiten.

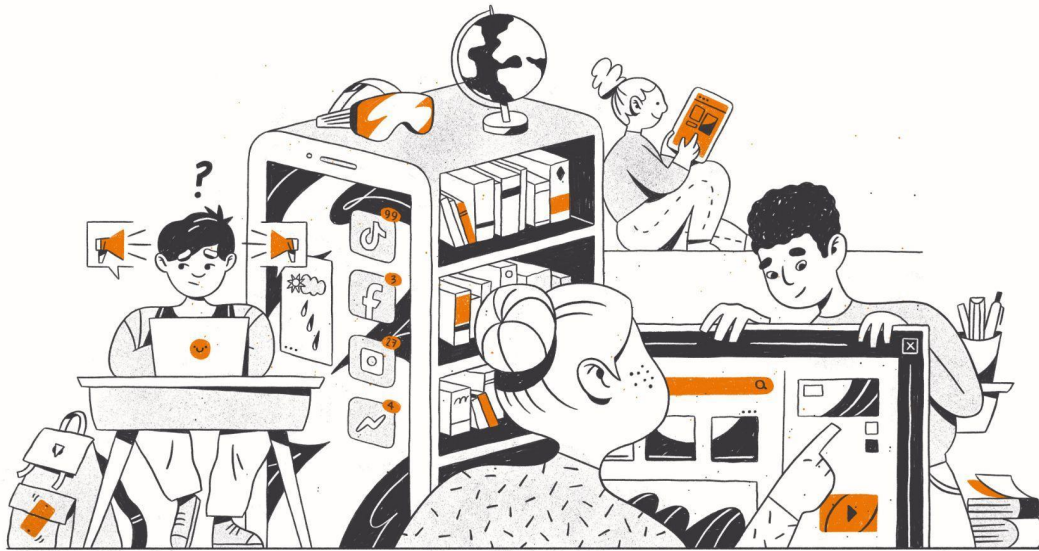
Voorbeelden: Iedereen krijgt toegang tot internet, wifi, een mobiele telefoon, een laptop of een tablet. Zo nodig is er hulp vanuit organisaties zoals de bibliotheek om mensen meer kennis en vaardigheden bij te brengen zodat zij digitaal mee kunnen doen. Online informatie wordt toegankelijker gemaakt met BI taalgebruik en een vertaal- of voorleesfunctie.

Meer informatie

[!\[\]\(0d7ca0919e6c47bbd874bfa0189fe22e_img.jpg\) Digitale overheid](#)

[!\[\]\(274fd520e03b61c1b9ffc861754cacdc_img.jpg\) Alliantie Digitaal Samenleven](#)

5. Digitale geletterdheid

Betekenis & voorbeelden

Digitale geletterdheid omvat vaardigheden zoals kritisch denken, verantwoord mediagebruik en ICT-basiskennis. Hoewel kinderen opgroeien met technologie, zijn ze niet vanzelf digitaal geletterd. Kritisch omgaan met informatie en verstandig mediagebruik moeten worden ontwikkeld. Daarom is het belangrijk digitale geletterdheid in het primair onderwijs te integreren. De Bibliotheek op school ondersteunt dit proces en bereidt kinderen zo voor op een digitale toekomst.

- [!\[\]\(48a7667d09d5a06397e047ee4537bb6f_img.jpg\) De bibliotheek op school – Digitale Geletterdheid](#)
- [!\[\]\(3df135a685d1b545c4fa64a5f3516545_img.jpg\) BNetwerk – Basispakket Mediaopvoeding](#)
- [!\[\]\(de62294faded52808857591d246c2e7a_img.jpg\) BNetwerk – Hoe kunnen we opvoeders helpen bij mediaopvoeding?](#)
- [!\[\]\(632b91ede65784e1fc241c52ebe20c23_img.jpg\) SLO – Inhoudskaart](#)
- [!\[\]\(9e570ad7bd1e47f5a8419f32768deae0_img.jpg\) SLO – Factsheet](#)
- [!\[\]\(6692b3d3a64e68ec6056ddd5389ee32a_img.jpg\) Netwerk Mediawijsheid – Tips digitale geletterdheid](#)
- [!\[\]\(5ec757c80307729d6f34e7a3a8648015_img.jpg\) Netwerk Mediawijsheid – Praatplaat digitale geletterdheid](#)

→ Kerndoelen *Digitale Geletterdheid*

Domein

Kerndoel (concept)

22. Praktische kennis & vaardigheden

De leerling zet digitale technologie en digitale media in

- A.** Digitale systemen
- B.** Digitale media en informatie
- C.** Data
- D.** Artificialle intelligentie (AI)

23. Ontwerpen en maken

De leerling creëert digitale producten

- A.** Creëren met digitale technologie
- B.** Programmeren

24. De gedigitaliseerde wereld

De leerling participeert in de gedigitaliseerde wereld

- A.** Veiligheid en privacy
- B.** Digitale technologie, jezelf en de ander
- C.** Digitale technologie, de samenleving en de wereld

→ Inspiratie kerndoelen

Waar zit de link met bibliotheek en het onderwijs?

Per kerndoel is een koppeling gemaakt met concrete bibliotheek activiteiten die je als leesmediaconsulent kunt inzetten in de klas of op school.

Kerndoel 'Digitale media & informatie' (informatievaardigheden) – Leerlingen leren zoekstrategieën, het kiezen van de juiste zoekhulpmiddelen en het kritisch beoordelen van bronnen. Hier kan de bibliotheek écht het verschil maken. Denk aan workshops informatievaardigheden, het ontleden van nieuwsberichten of het samen onderzoeken van filterbubbels.

Kerndoel 'Veiligheid & privacy' – Bibliotheken sluiten aan bij landelijke campagnes zoals Safer Internet Day. Via titellijsten, activiteiten of gesprekken help je leerlingen bewust om te gaan met online veiligheid, wachtwoorden, phishing en privacy. [🔗 Titellijst 'online veiligheid'](#)

Kerndoel 'AI' – Met de *AI-inspiratiegids* en de publicatie *AI in de bibliotheek: iedereen aan zet!* kunnen consulenten AI bespreekbaar maken in de klas. Denk aan gesprekken over ChatGPT, deepfakes en de rol van AI in hun dagelijks leven.

[🔗 AI inspiratiegids.](#) & [🔗 AI in de bibliotheek: iedereen aan zet!](#)

Kerndoel 'Creëren' – Bibliotheken stimuleren creativiteit en maken de link naar digitale tools. Het Handboek Makerlab en de Roadmap Makerplaatsen helpen je om van knutselen 2.0 door te groeien naar échte 21e-eeuwse vaardigheden. [🔗 Makerlab.](#) & [🔗 'Roadmap makerplaatsen'.](#)

Kerndoel 'Programmeren' – Met De Creatieve Code ontdekken leerlingen programmeren als creatieve tool. Programmeren wordt zo geen droge vaardigheid, maar een middel om verhalen te maken, kunst te creëren en ideeën vorm te geven. [🔗 De Creatieve Code.](#)

Kerndoel 'Jijzelf & de ander' (mediawijsheid) – Digitale media zijn verweven in elk aspect van ons leven. We leven niet mét media, we leven ín media. Het digitale medialandschap biedt enorme kansen en plezier. [🔗 Het Basispakket Mediawijsheid.](#)

Kerndoel 'Samenleving & wereld' – Met het programma Act or React worden leerlingen uitgedaagd om stil te staan bij hun eigen online gedrag. Herkenbare video's bieden ruimte voor gesprek over kwetsend gedrag, polarisatie en de impact van wat je online doet. [🔗 'Act or React'](#)

6. Mediabewuste informatievaardigheden

Mediabewuste informatievaardigheden: weerbaar en bewust

Goede informatievaardigheden maken je weerbaar tegen desinformatie en misleidende informatie. Ze stellen je in staat om effectief te zoeken, te beoordelen en informatie op de juiste manier te gebruiken, zowel offline als online. Je begrijpt welke informatie waarvoor geschikt is en hoe je jouw zoekvraag beantwoord krijgt. Mediawijsheid speelt hierbij een cruciale rol, omdat het je leert kritisch om te gaan met de bronnen en de context waarin informatie wordt aangeboden. Samen zorgen deze vaardigheden voor een bewuste en verantwoordelijke omgang met media en informatie.

Binnen de Bibliotheek op school staan informatievaardigheden en mediawijsheid centraal. Het duiden en beschikbaar stellen van informatie is immers al sinds jaar en dag de kern van het bibliotheekwerk. Met gerichte programma's en campagnes ondersteunen bibliotheken leerkrachten om deze thema's structureel in de klas aan bod te laten komen. Zo dragen we samen bij aan een generatie die kritisch, bewust en digitaal vaardig is.

Wat doe ik met informatie?

1. Waar zie jij belangrijke informatie?

Op het journaal, in een interview, via sociale media, een YouTube-video of misschien van de buurvrouw?

2. Wat doet de informatie met je gevoel?

Word je er boos, blij of verward door? Zet het je aan het denken of bevestigt het wat je al dacht?

3. Wie wil jou iets vertellen?

Komt dit van een betrouwbare nieuwsbron, een journalistiek platform of iemand met een mening?

4. Waarom is het bericht geschreven?

Is de bedoeling om je te informeren, te overtuigen of je mening te veranderen? Krijg je verschillende kanten van het verhaal te zien?

5. Wat is de toon van het bericht?

Is het rustig en informatief, vrolijk, overtuigend, bangmakend of dwingend?

6. Kloppen de foto's en video's?

Zijn de foto's of video's echt, of misschien bewerkt (AI)? Worden ze ook gebruikt door andere betrouwbare kanalen?

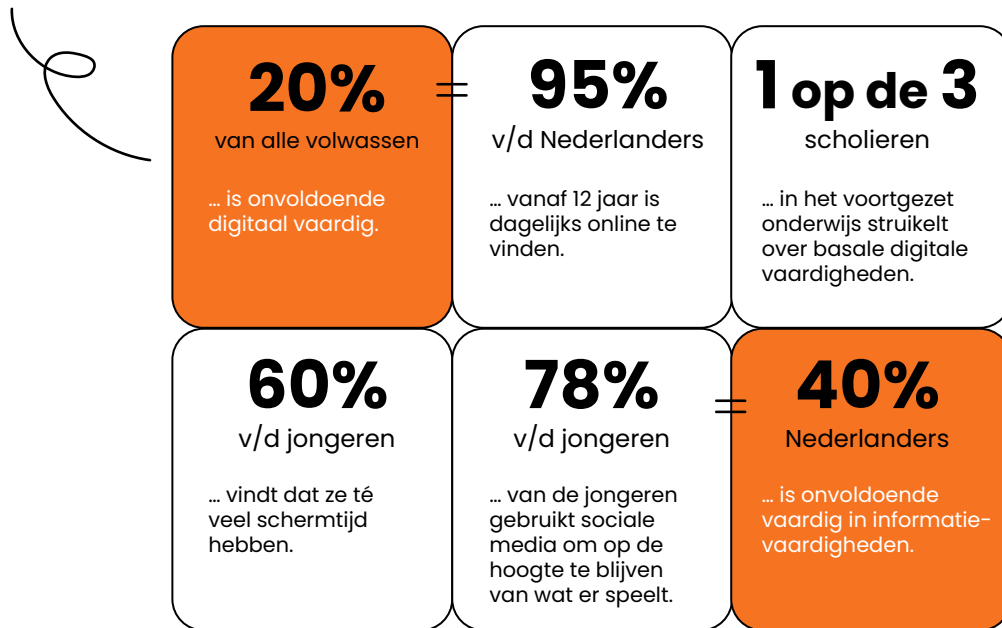
Wat doe je ermee?

Is je twijfel weg en voelt het betrouwbaar? Gebruik de informatie dan.

Twijfel je nog steeds?

Ga dan op zoek naar extra bronnen of bespreek het met iemand.

→ Hoe staat het in Nederland met onze digitale vaardigheden?

Kansen

Hoewel Nederland al aardig inzet op digitale vaardigheden, is het belangrijk om hierin te blijven investeren. Zo kan iedereen, ongeacht leeftijd of achtergrond, de juiste digitale vaardigheden ontwikkelen om zich te kunnen redden in de moderne wereld.

Uitleg bij de factsheet in de sessie:

1. Ongeveer **20% van alle volwassenen in Nederland** – dat zijn ruim 3 miljoen mensen – is onvoldoende digitaal vaardig. Zij hebben moeite met alledaagse digitale taken, wat hun kansen op de arbeidsmarkt en deelname aan de samenleving beperkt. [Lees hier meer.](#)
2. **95% van de Nederlanders van 12 jaar en ouder** is dagelijks online. Daarmee behoren we tot de meest gedigitaliseerde landen van Europa. Toch betekent veel online zijn niet automatisch dat iedereen ook digitaal vaardig is. [Lees hier meer.](#)
3. **Eén op de drie scholieren** struikelt over basale digitale vaardigheden, zoals tekstverwerking of het gebruik van een spreadsheet. Dat belemmert niet alleen hun schoolprestaties, maar ook hun voorbereiding op vervolgonderwijs en werk. [Lees hier meer.](#)
4. **60% van de jongeren** zegt dat ze te veel tijd achter hun scherm doorbrengen. Een deel van hen ervaart daardoor stress, slaapproblemen of lichamelijke klachten. Dit benadrukt de noodzaak van meer aandacht voor digitale balans. [Lees hier meer.](#)
5. **78% van de jongeren** gebruikt sociale media als hun belangrijkste bron om op de hoogte te blijven van nieuws en gebeurtenissen. Dat biedt kansen om jongeren te bereiken, maar roept ook vragen op over betrouwbaarheid en filterbubbels. [Lees hier meer.](#)
6. Ongeveer **40% van de Nederlanders** beschikt niet over voldoende informatievaardigheden: ze vinden het lastig om betrouwbare bronnen te onderscheiden, informatie te beoordelen en die bewust te gebruiken. Dat vergroot de kans om misleid te worden door desinformatie of nepnieuws. [Lees hier meer.](#)

7. Meest gestelde vragen (FAQ)

Hebben jullie ook voorbeelden van activiteiten uit het land?

Antwoord: Jazeker! De bibliotheken in Nederland hebben niet stilgezeten op dit onderwerp. De activiteiten die worden aangeboden lopen uiteen. Bijv. [‘Bieb v.s. internet’](#) waar groep zes leerlingen, met gerichte opdrachten, spelenderwijs in de bieb op zoek gaan naar antwoorden. De lessenreeks [‘Vindingwijs’](#) waar leesmediaconsulenten gestructureerd aan de slag gaan met informatie zoeken, beoordelen en verwerken. Of je zoekskills inzetten tijdens een spannende [‘Escaperoom’](#). En heb je al eens gedacht om een [podcast](#) te maken met de leerlingen? Hiervoor moeten ze goed onderzoek doen dus kunnen ze laagdrempelig aan de slag met research.

Welke handvatten kunnen we inzetten richting scholen/ouders en hoe doen we dat?

Antwoord: Biedt scholen en ouders workshops en praktische tips over online veiligheid en kritisch mediagebruik. Voor ouders kan dit gaan om gezinsafspraken, voor scholen over het ontwikkelen van een leesmediaplan

Hoe kan ik mijn eigen kennis op het gebied van digitale geletterdheid vergroten en vertalen naar werkvormen?

Antwoord: Volg trainingen, webinars en online cursussen over digitale geletterdheid via bijvoorbeeld de bibliotheekcampus. Experimenteer met nieuwe tools en platforms en deel je ervaringen met collega's.

Hoe kan ik mijn kennis omzetten in overtuigend advies? En welke stappen zet ik vervolgens richting het lerarenteam, de leerlingen en de ouders?

Antwoord: Ontwikkel een overtuigende presentatie met feiten en praktijkvoorbeelden. Betrek het lerarenteam, leerlingen en ouders actief bij het proces en organiseer bijvoorbeeld informatieavonden.

Op welke manier kunnen de LMC concreet aan de slag met het leesmediaplan van dBos, met een focus op informatievaardigheden (gezien de vraag/behoefte die uit de landelijke monitor komt) en mediawijsheid?

Antwoord: Start met een gezamenlijke visievorming rond leesbevordering en mediabewuste informatievaardigheden, bijvoorbeeld met het SLO Visiespel. Laat scholen de dBos-monitor invullen op de onderdelen die hierover gaan en gebruik de resultaten als basis voor een verdiepend gesprek. Vanuit deze inzichten kunnen de LMC samen met de school gerichte workshops en trainingen ontwikkelen en zo toewerken naar een leesmediaplan met een passende en duurzame invulling van mediabewuste informatievaardigheden.

8. Boeken Titellijsten (0 - 18 jaar)

om de koppeling met taal te maken

NIEUWS- WIJSHEID

Bewust omgaan met (nieuws)media

Tip van de expert:
Kinderen en jongeren zien vaak in hun wereld media, maar hoe krijgen zij deze berichten te verwerken? Het is belangrijk dat ze weten hoe ze met deze berichten om moeten gaan. Dit kan door hen te laten ontdekken hoe berichten worden gemaakt en hoe ze erin kunnen verschillen van de werkelijkheid.

0-6 jaar

- Het grote boek van Mammetje Kook** (2022) Lorraine Frensch
Een boek over koken dat ook een beetje over taal is. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en koken.
- De krantenpost** (2020) Nienke Drenth
Een boek over kranten en hoe ze worden gemaakt. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en kranten.
- De vechtkunst legi om en en andere verhalen** (2022) Jannet Schouten
Een boek over vechtkunst en andere verhalen. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en vechtkunst.

6-12 jaar

- De boek van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over een wolf en een meisje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en dieren.
- De boek van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over een wolf en een meisje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en dieren.
- De boek van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over een wolf en een meisje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en dieren.

12-18 jaar

- De boek van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over een wolf en een meisje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en dieren.
- De boek van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over een wolf en een meisje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en dieren.
- De boek van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over een wolf en een meisje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en dieren.

boek e-book luisterboek prentenboek informatief boek fictie de Voorleesboek de Bibliotheek

GAMING

Ontdek games: balans en beleving

Tip van de expert:
Games zijn leuk, maar het is belangrijk om te weten hoe ze worden gemaakt. Dit kan door hen te laten ontdekken hoe games worden gemaakt en hoe ze erin kunnen verschillen van de werkelijkheid.

0-6 jaar

- Ferm** (2022) Tricia van Schie
Een game over Ferm en zijn vrienden. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Ferm.
- Lars** (2022) Lars Nijger
Een game over Lars en zijn vrienden. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Lars.
- De anti-schermgame** (2022) Lars Nijger
Een game over de anti-schermgame. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en de anti-schermgame.

6-12 jaar

- Zar en de gouden drapeer** (2022) Rick Visser
Een game over Zar en de gouden drapeer. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Zar.
- Stop** (2022) Rick Visser
Een game over Stop en zijn vrienden. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Stop.
- De game challenge** (2022) Annet Jacobs
Een game over de game challenge. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en de game challenge.

12-18 jaar

- De game challenge** (2022) Annet Jacobs
Een game over de game challenge. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en de game challenge.
- Wie ik gisteren was** (2022) Pamela Sharon
Een game over Wie ik gisteren was. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Wie ik gisteren was.
- Wie ik gisteren was** (2022) Pamela Sharon
Een game over Wie ik gisteren was. Het is een game dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Wie ik gisteren was.

boek e-book luisterboek prentenboek informatief boek fictie de Voorleesboek de Bibliotheek

DIGITALE BALANS

Gezond gebruik van (sociale) media

Tip van de expert:
Kinderen en jongeren zien vaak in hun wereld media, maar hoe krijgen zij deze berichten te verwerken? Het is belangrijk dat ze weten hoe ze met deze berichten om moeten gaan. Dit kan door hen te laten ontdekken hoe berichten worden gemaakt en hoe ze erin kunnen verschillen van de werkelijkheid.

0-6 jaar

- Het scherm diefje** (2022) Joke Drenth
Een boek over het scherm diefje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en het scherm diefje.
- Bruno vrienden** (2022) Joke Drenth
Een boek over Bruno vrienden. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Bruno vrienden.
- De dag dat oma het internet liet** (2022) Joke Drenth
Een boek over de dag dat oma het internet liet. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en de dag dat oma het internet liet.

6-12 jaar

- Het geheim van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over het geheim van de wolf. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en het geheim van de wolf.
- Mama is offline** (2022) Joke Drenth
Een boek over Mama is offline. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Mama is offline.
- #grape8** (2022) Joke Drenth
Een boek over #grape8. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en #grape8.

12-18 jaar

- Alles over sociale media** (2022) Joke Drenth
Een boek over Alles over sociale media. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Alles over sociale media.
- Huisje 13** (2022) Joke Drenth
Een boek over Huisje 13. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Huisje 13.
- De zomer van de Parijs** (2022) Joke Drenth
Een boek over De zomer van de Parijs. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De zomer van de Parijs.

boek e-book luisterboek prentenboek informatief boek fictie de Voorleesboek de Bibliotheek

MEDIA- OPVOEDING

Verleij je kennis over mediavestijl

Tip van de expert:
Kinderen en jongeren zien vaak in hun wereld media, maar hoe krijgen zij deze berichten te verwerken? Het is belangrijk dat ze weten hoe ze met deze berichten om moeten gaan. Dit kan door hen te laten ontdekken hoe berichten worden gemaakt en hoe ze erin kunnen verschillen van de werkelijkheid.

0-6 jaar

- Het scherm diefje** (2022) Joke Drenth
Een boek over het scherm diefje. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en het scherm diefje.
- Bruno vrienden** (2022) Joke Drenth
Een boek over Bruno vrienden. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Bruno vrienden.
- De dag dat oma het internet liet** (2022) Joke Drenth
Een boek over de dag dat oma het internet liet. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en de dag dat oma het internet liet.

6-12 jaar

- Het geheim van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over het geheim van de wolf. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en het geheim van de wolf.
- Mama is offline** (2022) Joke Drenth
Een boek over Mama is offline. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Mama is offline.
- #grape8** (2022) Joke Drenth
Een boek over #grape8. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en #grape8.

12-18 jaar

- Alles over sociale media** (2022) Joke Drenth
Een boek over Alles over sociale media. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Alles over sociale media.
- Huisje 13** (2022) Joke Drenth
Een boek over Huisje 13. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Huisje 13.
- De zomer van de Parijs** (2022) Joke Drenth
Een boek over De zomer van de Parijs. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De zomer van de Parijs.

boek e-book luisterboek prentenboek informatief boek fictie de Voorleesboek de Bibliotheek

ONLINE VEILIGHEID

Slim en veilig op je scherm

Tip van de expert:
Kinderen en jongeren zien vaak in hun wereld media, maar hoe krijgen zij deze berichten te verwerken? Het is belangrijk dat ze weten hoe ze met deze berichten om moeten gaan. Dit kan door hen te laten ontdekken hoe berichten worden gemaakt en hoe ze erin kunnen verschillen van de werkelijkheid.

0-6 jaar

- Kom uit die kist** (2022) Joke Drenth
Een boek over Kom uit die kist. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Kom uit die kist.
- Pas op!** (2022) Joke Drenth
Een boek over Pas op!. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Pas op!.
- Het boek van de wolf** (2022) Joke Drenth
Een boek over Het boek van de wolf. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Het boek van de wolf.

6-12 jaar

- De Superhacker** (2022) Joke Drenth
Een boek over De Superhacker. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De Superhacker.
- Hypes** (2022) Joke Drenth
Een boek over Hypes. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Hypes.
- Wat het hijk** (2022) Joke Drenth
Een boek over Wat het hijk. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Wat het hijk.

12-18 jaar

- De Superhacker** (2022) Joke Drenth
Een boek over De Superhacker. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De Superhacker.
- Hypes** (2022) Joke Drenth
Een boek over Hypes. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Hypes.
- Wat het hijk** (2022) Joke Drenth
Een boek over Wat het hijk. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Wat het hijk.

boek e-book luisterboek prentenboek informatief boek fictie de Voorleesboek de Bibliotheek

DIGITALE MEDIA

Kijken, luisteren, spelen van A tot Z

Tip van de expert:
Kinderen en jongeren zien vaak in hun wereld media, maar hoe krijgen zij deze berichten te verwerken? Het is belangrijk dat ze weten hoe ze met deze berichten om moeten gaan. Dit kan door hen te laten ontdekken hoe berichten worden gemaakt en hoe ze erin kunnen verschillen van de werkelijkheid.

0-6 jaar

- Berlim - Voorleesboek** (2022) Joke Drenth
Een boek over Berlim - Voorleesboek. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Berlim - Voorleesboek.
- Arugibiblic** (2022) Joke Drenth
Een boek over Arugibiblic. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Arugibiblic.
- NPO Zappin** (2022) Joke Drenth
Een boek over NPO Zappin. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en NPO Zappin.

6-12 jaar

- De Dikke Dikke Show** (2022) Joke Drenth
Een boek over De Dikke Dikke Show. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De Dikke Dikke Show.
- De Waanwonderige Podcast** (2022) Joke Drenth
Een boek over De Waanwonderige Podcast. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De Waanwonderige Podcast.
- Perfect earth animals** (2022) Joke Drenth
Een boek over Perfect earth animals. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Perfect earth animals.

12-18 jaar

- De Dikke Dikke Show** (2022) Joke Drenth
Een boek over De Dikke Dikke Show. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De Dikke Dikke Show.
- De Waanwonderige Podcast** (2022) Joke Drenth
Een boek over De Waanwonderige Podcast. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en De Waanwonderige Podcast.
- Perfect earth animals** (2022) Joke Drenth
Een boek over Perfect earth animals. Het is een boek dat je kunt gebruiken om te leren over taal en Perfect earth animals.

boek e-book luisterboek prentenboek informatief boek fictie de Voorleesboek de Bibliotheek

Ga naar het 'Basispakket Mediawijsheid' op BNetwerk voor meer informatie.

→ **BiebMissies** (*MediaMasters en offline varianten*)
om de koppeling met taal te maken

Zoek het antwoord op de onderstaande vijf vragen om de code te kraken.

Het geheim van de YouTube-ster Myron van der Velden

1 **Het geheim van de YouTube-ster Myron van der Velden**
Sla het hoofdstuk 'Verraden' open en lees goed wat Flo denkt en voelt. Hoe voelt Flo zich bij wat ze Iris heeft aangedaan?

Hoe voelt jij je na lang schermstaren — klaar voor een feestje of toe aan een dutje?

De TikTok Prank

2 **De TikTok Prank Annet Jacobs**
Sla snel bladzijde 44 en 45 open van de prankkrant! Kun jij ontdekken wat volgens de vijf prankregels echt nooit grappig is?

Stel je voor: iemand stuurt een gemene sticker via een groepsapp. Wat zou jij doen?

NINA NOOTJE is geweldig

3 **Nina Nootje is geweldig Sarah Bowdie**
Blader snel naar het hoofdstuk 'Dit wordt fantastisch' vanaf bladzijde 226. Hoe noem je het als iemand jouw naam noemt in een reactie?

Scroll jij weleens door de reacties onder video's om te zien wat anderen zeggen?

Goed bezig! Nog maar twee vragen tot de code!

De TikTok Prank

4 **De TikTok Prank Annet Jacobs**
Check de vijf appjes van Pim en Polle op bladzijde 79! Wat sturen ze in het derde bericht? Kijk goed naar de tekst én naar de koontjes!

Zou jij het chill vinden als iedereen altijd kon zien waar je bent? Waarom wel of juist niet?

DE JONGEN DIE VERDWEEN IN EEN GAME

5 **De jongen die verdween in een game Claudia Jong**
In het hoofdstuk 'Naar buiten' vertelt Janyke dat hij alles durft — zelfs uit een helikopter springen. Waar durft hij dat?

Janyke gamet nachten lang. Hoe lang game jij meestal? En beweeg je tussendoor ook?

de Bibliotheek

Ga op missie in de bibliotheek

Kraak de code en verdien 200 extra bits!

Stap 1 Lees dit stappenplan eerst goed door.

Stap 2 Sprint naar de bieb in jouw buurt.

Stap 3 Zoek de vier boeken die op de achterkant staan.

→ Vraag hulp als het niet lukt!

Stap 4 Beantwoord per boek de bijbehorende vraag en vul het antwoord hieronder in.

→ Let op! Vraag 2 en 4 horen bij hetzelfde boek.

Stap 5 De letters uit de gekleurde vakjes vormen de code.

Stap 6 Ga naar www.biebmissie.nl.

→ Kraak de code en claim de bits!

Heb je je bits geclaimd? Bespreek daarna de hersenspinsels met je ouders, je vriend(in) of in de klas. Een hersenspinel is een extra denkvraag. Die herken je aan dit spreekwolkje:

Antwoord 1

Antwoord 2

Cadeautje

Antwoord 3

Antwoord 4

Antwoord 5

____	____	____	____	____	____	____	____	____	____
____	____	____	____	____	____	____	____	____	____
G	O	E	D	B	E	Z	I	G	!
____	____	____	____	____	____	____	____	____	____
____	____	____	____	____	____	____	____	____	____
____	____	____	____	____	____	____	____	____	____

code:

____	____	____	____	____	____

Claim je bits door je code in te sturen via biebmissie.nl.

de Bibliotheek

Ga op missie in de bibliotheek

Kraak de code en verdien 200 extra bits!

Step 1 Lees dit stappenplan eerst goed door.

Step 2 Sprint naar de bieb in jouw buurt.

Step 3 Zoek het boek 'De leukste vlog!'

→ Vraag hulp als het niet lukt!

Step 4 Beantwoord de bijbehorende vraag en vul het antwoord hieronder in.

Step 5 De letters uit de gekleurde vakjes vormen de code.

Step 6 Ga naar www.biebmissie.nl

→ Kraak de code en claim de bits!

Antwoord 1

Antwoord 2

Cadeautje S U P E R S L I M !

Antwoord 3

Antwoord 4

Vul hier je code in:

!

Claim je bits door je code in te sturen via biebmissie.nl.

de Bibliotheek

versie 2025

Zoek het antwoord op de onderstaande vier vragen om het code te kraken.

De leukste vlog! *Lizette de Koning*

Dit boek gaat over Otis en Meilin. In hun dorp wordt een tv-programma opgenomen met beroemde zangers. Meester Daan krijgt een idee: de kinderen mogen een vlog maken met een ster. Begin snel met lezen, kraak de code en lees daarna verder om te ontdekken hoe het verhaal afloopt!

- 1 *Bekijk en lees goed de voorkant en achterkant van het boek. Wat is de achternaam van de tekenaar?*
- 2 *Hoe zorgt de tekenaar dat het verhaal spannend of grappig lijkt?*
- 3 *Bekijk de eerste twee bladzijden van het boek en lees de teksten. Finn en Jona zijn gek op dino's. Welk park lijkt hen superleuk?*
- 4 *Denk je dat Dinoland een echt park is, of is het verzonnen? Hoe kom je daarachter?*

Nog maar twee vragen tot de code!

- 5 *Duik in bladzijde 10 en 11 en let extra goed op wat Otis zegt. Hoe noemt de vader het als iedereen over hun kaas praat?*
- 6 *Reclame zie je overal. Waar heb jij laatst reclame gezien en hoe wist je dat het reclame was?*
- 7 *Blader snel naar pagina 18 en 19. Lees goed de uitleg van de meester. Waarmee mogen de kinderen de vlog filmen?*
- 8 *Van wie leer jij soms een telefoon, en waarvoor gebruik je die dan?*

de Bibliotheek

**Ga naar het 'Basispakket Mediawijsheid'
op BNetwerk voor meer informatie.**

→ Producten zoals games en lessen

om direct mee aan de slag te gaan!

Find It! groep 5 - 8 gratis

Maak je eigen werkstuk en vind alle info die je zoekt!

BiebBoys groep 5 - 8 gratis

Humoristische Lessen over Informatievaardigheden.

Waarzeggers groep 6-8 gratis

Over journalistiek en de mechanismen van online informatiemanipulatie.

MediaMasters groep 7/8 gratis

Gratis serious game over de kansen en gevaren van (digitale) media, speciaal voor PO & SO leerlingen.

BiebMissie groep 5 - 8 gratis

Activiteit in de bibliotheek of op school waarbij je een puzzel oplost met behulp van boeken over mediawijze thema's.

Hackshield groep 5 - 8 gratis

Acht quests die klassikaal op het digibord gespeeld kunnen worden in samenwerking met NTR/SchoolTV.

Digi-Doeners groep 1-8 gratis

Lessen in digitale vaardigheden, 21st century skills, ethiek en technologie in de context van burgerschap.

Beeld & Geluid groep 7/8 gratis

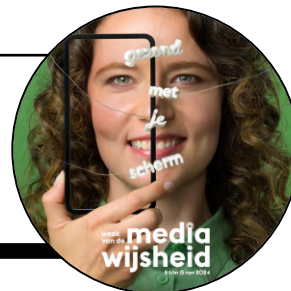
Lessen over journalistiek, desinformatie, manipulatietechnieken en -strategieën.

→ Campagnes voor het primair onderwijs

om aan te haken

Week van de Mediawijsheid

thema: mediawijsheid // maand: november

Media Ukkie Dagen

thema: mediaopvoeding 0-4 jaar // maand: april

Safer Internet Day

thema: privacy // maand: februari

Week tegen (online) pesten

thema: online pesten // maand: september

Vakantielezen

thema: lezen // iedere zomervakantie

Kinderboekenweek

thema: (digitaal) lezen // maand: oktober

→ Campagnes voor het voortgezet onderwijs

om aan te haken

Mei social vrij

thema: offline // maand: mei

**MEI
SOCIAL
VRIJ**

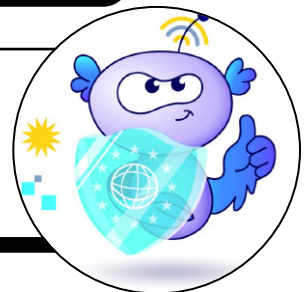

Laat je niet interneppen

thema: internetoplichting // gehele jaar

Safer Internet Day

thema: privacy // maand: februari

**Heel
De Klas
Leest**

Heel Nederland Leest

thema: lezen // maand: november

Week tegen Pesten

thema: cyberpesten // maand: september

**GOED
VERHAAL
2025**

Goed verhaal

thema: booktok // maand: september

9. Achtergrondinformatie

1

BNetwerk

bundeling van alle informatie vanuit het Bibliotheek Netwerk over digitale geletterdheid jeugd.

2

WikiWijs

platform waar je open lesmateriaal kan zoeken, maken en delen voor het PO, VO en MBO.

3

Hoe? Zo! Mediawijs

informatieve website voor jongeren voor thuis en in de klas! de website is geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar.

4

Kennisnet

mocht je tijd hebben voor lange, verdiepende achtergrond stukken over digitale geletterdheid thema's: dit is de plek.

5

Alliantie Digitaal Samenleven

website bomvol informatie over digitale inclusie en digitaal burgerschap. Klik vooral eens door de Kennisbank.

6

Digihulp.nl

stel ervaren medewerkers je vragen over je computer, e-reader, mobiel of het internet.

7

Netwerk Mediawijsheid

netwerk van ruim 1000 organisaties op het gebied van mediawijsheid. Organiseert o.a. veel kennissessies.

8

Veilig Internetten

tips, tricks en praktische stap voor stap uitleg over wat je kunt doen en laten om veilig te internetten.

9

DichterBijNieuws

Dit project stimuleert kritisch omgaan met nieuws en misleidende informatie, om te kunnen beoordelen wat betrouwbaar en relevant is.

10

Toolkit dBos

Compact overzicht om leerlingen te ondersteunen in digitale geletterdheid binnen de Bibliotheek op school.

→ Deskundigheidsbevordering

om je te activeren en te enthousiasmeren!

DigiQ

Je DigiQ is wat je kunt online en wat je weet over het internet.

1 Doe de test en krijg advies over hoe je je DigiQ kunt verbeteren.

Bibliotheek Campus

Catalogus vol online (gratis) cursussen over bijvoorbeeld 'slim zoeken' en 'desinformatie'.

2

GoodHabitz

Online cursussen gratis voor bibliotheekmedewerkers. Tip van ons: nepnieuws herkennen.

3

Kennisnet

Podcast met concrete tips om informatievaardigheden van kinderen te verbeteren

4

Tjipcast

Wekelijkse interessante podcast over onderwijs en gelijke kansen voor iedereen in voortgezet- en basisonderwijs.

5

DigiSnacks

De DigiSnacks zijn handige kaartjes die tips geven om veilig en zelfverzekerd meer uit het digitale leven te halen.

6

Dikke Data Show

In het vierde seizoen van VPRO Jeugd-serie duikt Quinty Misiedjan weer met nieuwe vragen in de online wereld.

7

DichterBijNieuws

In de toolkit vind je informatie, lespakketten, games en meer rondom het thema 'Nieuwswijsheid'.

8

BiebBoost

BiebBoost helpt medewerkers met actuele thema's en praktische voorbeelden om vol vertrouwen en plezier digitaal aan de slag te gaan.

9

Toekomstscenario's

Cubiss vroeg zes onderwijsspecialisten en twee experts naar hun visie op de digitalisering van het onderwijs.

10